

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 14/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 19. septembra 2012 predbežne prerokoval návrh verejného ochrancu práv na začatie konania o súlade § 19 ods. 3 a § 21 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podľa čl. 125 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Konanie o návrhu verejného ochrancu práv **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 29. marca 2012 doručené podanie verejného ochrancu práv, doc. JUDr. Pavla Kandráča, CSc., Nevädzová 5, Bratislava (ďalej len „navrhovateľ“), v ktorom žiadal, aby ústavný súd preskúmal súlad ustanovení § 19 ods. 3 a § 21 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) s čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a s čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) podľa čl. 125 písm. a) ústavy.

Navrhovateľ vo svojom návrhu upriamil pozornosť na znenie § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle, podľa ktorého Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) konanie zastaví, ak sa v konaní o azyle už právoplatne rozhodlo o tom, že sa žiadosť zamieta ako zjavne neopodstatnená, neudeľuje sa azyl, odníma sa azyl, nepredlžuje sa doplnková ochrana alebo sa zrušuje doplnková ochrana a skutkový stav sa podstatne nezmenil. V nadväznosti na to citoval navrhovateľ znenie napadnutého § 19 ods. 3 zákona o azyle, podľa ktorého proti rozhodnutiu o zastavení konania možno podať rozklad na ministerstvo do 7 dní odo dňa doručenia rozhodnutia okrem rozhodnutia podľa odseku 1 písm. i), proti ktorému možno podať rozklad do 20 dní odo dňa jeho doručenia; rozklad však nemožno podať proti rozhodnutiu podľa odseku 1 písm. c) až e), pričom rozklad proti rozhodnutiu podľa odseku 1 písm. i) nemá odkladný účinok.

Navrhovateľ poukázal na vymedzenie pôsobnosti v azylovom konaní, kde v prvom stupni rozhoduje Migračný úrad ministerstva a druhostupňovým správnym orgánom rozhodujúcim o rozklade je ministerstvo, ktorého rozhodnutie je možné napadnúť žalobou v správnom súdnictve podľa ustanovení § 247 až § 250k zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Navrhovateľ po citácii § 11 ods. 1 a § 12 ods. 1 a 2 zákona o azyle vymedzujúcich dôvody na zamietnutie žiadosti o udelenie azylu ako neprípustnej a ako zjavne neopodstatnenej poukázal na ustanovenia § 21 ods. 2 zákona o azyle, podľa ktorého proti rozhodnutiu, ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako neprípustná alebo ako zjavne neopodstatnená, možno podať opravný prostriedok na súd do 20 dní od jeho doručenia, pričom podanie opravného prostriedku nemá odkladný účinok, ak súd nerozhodne inak (§ 250n OSP, podľa ktorého môže súd na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia). Navrhovateľ v kontexte označených ustanovení zdôraznil, že po zamietnutí žiadosti o azyl z dôvodu jej neprípustnosti alebo z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti ministerstvom v prvom stupni podanie opravného prostriedku príslušnému súdu nemá automatický odkladný účinok, a preto vykonateľnosť nastáva bez ohľadu na použitie opravného prostriedku. Navrhovateľ na tomto mieste argumentoval, že súdy síce môžu odkladný účinok opravnému prostriedku priznať, no judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) podľa vyjadrenia sťažovateľa požaduje

automatický odkladný účinok, aby rozhodovanie o odkladnom účinku nebolo ponechané na ľubovôľu súdov, čo však dotknutá právna úprava negarantuje.

Ďalej navrhovateľ argumentoval, že cudzinci, ktorí požiadali o azyl a ich konanie o azyle bolo zastavené, prípadne ich žiadosť zamietnutá, čelia následne vyhosteniu z územia Slovenskej republiky (ďalej len „SR“), pretože obyčajne ich pobyt na území SR nie je oprávnený (nevedia preukázať oprávnenosť pobytu predložením cestovného dokladu alebo dokladu o pobyte) a jedným z dôvodov na administratívne vyhostenie štátneho príslušníka tretej krajiny podľa ustanovenia § 82 ods. 1 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) je totiž skutočnosť neoprávneného pobytu na území SR.

Podľa vyjadrenia navrhovateľa vyhostenie žiadateľa o azyl zmluvným štátom dohovoru môže nastoliť otázky vo vzťahu k obsahu čl. 3 dohovoru a založiť jeho zodpovednosť, ak existujú vážne a preukázané dôvody vedúce k presvedčeniu, že daná osoba je vystavená v krajine návratu reálnemu riziku mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania, pričom v takomto prípade čl. 3 dohovoru ukladá zmluvnému štátu povinnosť nevyhostiť takúto osobu z krajiny. Obsah čl. 13 dohovoru podľa navrhovateľa smeruje k založeniu vnútroštátneho kontrolného mechanizmu určeného na nápravu porušenia práv garantovaných dohovorom a zaručuje všeobecné právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom každému, kto sa dovoláva práv a slobôd poskytovaných dohovorom. V nadväznosti na to navrhovateľ poukázal na judikatúru ESLP, podľa ktorej *„v prípade extradície alebo vyhostenia a tvrdenia týkajúceho sa čl. 3 Dohovoru pojem účinného prostriedku nápravy podľa čl. 13 s ohľadom na nezvratnú povahu ujmy, ktorá môže nastať, ak sa naplní tvrdené riziko mučenia alebo zlého zaobchádzania, a s prihliadnutím k významu, ktorý Súd článku 3 pripisuje, vyžaduje (i) starostlivé a dôkladné skúmanie tvrdenia o existencii podstatných dôvodov domnievať sa, že existuje skutočné riziko zaobchádzania rozporného s článkom 3 v prípade vyhostenia sťažovateľa do krajiny určenia, a (ii) automaticky odkladný účinok prostriedku nápravy“*.

Opierajúc sa o odôvodnenie návrhu žiadal navrhovateľ, aby ústavný súd po prijatí jeho návrhu na ďalšie konanie prijal nález, v ktorom by konštatoval nesúlad ustanovení § 19

ods. 3 a § 21 ods. 2 zákona o azyle s obsahom čl. 16 ods. 2 ústavy, ako aj s obsahom čl. 3 a čl. 13 dohovoru.

Navrhovateľ súčasne navrhoval s odkazom na ustanovenie § 38 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), aby ústavný súd rozhodol o pozastavení účinnosti namietaných ustanovení zákona o azyle dôvodiac ohrozením základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 3 a čl. 13 dohovoru u cudzincov, ktorí v rámci dostupných opravných prostriedkov využijú možnosť preskúmať rozhodnutie o neudelení azylu v správnom súdnictve, a napriek tomu budú vyhostení z územia SR bez posúdenia ich námietok, že s nimi bude zle zaobchádzané v krajine pôvodu, nezávislým orgánom.

Verejný ochranca práv, JUDr. Jana Dubovcová, svojím podaním z 23. júla 2012 doručeným ústavnému súdu 26. júla 2012 vzala predmetný návrh v celom rozsahu späť.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde pokiaľ tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

„S výnimkou konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy pre všetky ďalšie konania pred ústavným súdom sa pre späťvzatie návrhu použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku“ (PL. ÚS 17/99).

Podľa § 96 ods. 1 OSP navrhovateľ môže vziať za konania späť návrh na jeho začatie, a to sčasti alebo celkom. Ak je návrh vzatý späť celkom, súd konanie zastaví.

Na základe týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2012